

Comisia Națională pentru Cercetări Antarctice
(CNCA)
din Academia Română (AR)

NOTA 10 (E&O) / 2019

- Expeditori:** Grupul E&O din CNCA - Dr. Florica Topârceanu, C.S. II Mihaela Cotta **Data:** 12.11.2019
Rev. 26.11.2019
- Destinatari:** - Membrii CNCA și colaboratorii din cadrul MAE, MM, MCI și Reprezentanței Comisiei Europene în România
- Punctele Naționale de Contact ATCM-CEP
- Subiect:** **Programul de E&O cu tema „Celebrarea a 200 de ani de explorare și cercetare a Antarcticii”:** Evenimentul de celebrare a 116 ani de la salvarea de către Corveta argentiniană *Uruguay* a Expediției Antarctice Suedeze condusă de Dr. Otto Nordenskjöld
- Documente atașate:** 1. Fotografia tabloului cu titlul „*Argentine Corvette Uruguay saving the shipwrecked Swedish expedition in Antarctica, Paulet Island*” (Corveta argentiniană *Uruguay* salvând expediția suedeză naufragiată în Antarctica, Insula Paulet) - o secvență imaginată pentru anul 1903 de pictorița Mariana Ioanițescu
2. Articolul (tradus în limba română) cu titlul „*O salvare istorică: omagii la 116 ani de la salvarea unei expediții suedeze în Antarctica*” - publicat în Argentina, la 08.11.2019 pe Clarin.com |Sociedad|

Stimați colegi,

În cadrul obligațiilor ce revin Statelor Părți la Tratatul asupra Antarcticii, inclusiv României, în materie de Educație și Diseminare a informației în domeniul antarctic/polar (Education & Outreach / E&O), Grupul pentru E&O din Comisia noastră a lansat în luna septembrie 2019 Programul de E&O cu tema **200 de ani de explorare și cercetare a Antarcticii**, dedicat celebrării unor evenimente remarcabile din istoria Antarcticii.

Activitățile din acest an, desfășurate în lunile septembrie și octombrie, au fost evidențiate prin Nota nr. 6 din 18.09.2019 și Nota nr. 9 din 07.11.2019. Ele au continuat cu evocarea, la 8 noiembrie 2019, a primei operațiuni de salvare întreprinsă în Antarctica cu 116 ani în urmă, respectiv în 1903.

Astfel, în cadrul cooperării la Tratatul asupra Antarcticii pe teme de educație și diseminare a informației antarctice, România a transmis Părții Argentinieni, la data de 8 noiembrie a.c., fotografia unui tablou realizat de pictorița biolog Mariana Ioanițescu cu titlul „*Argentine Corvette Uruguay saving the shipwrecked Swedish expedition in Antarctica, Paulet Island*” (Corveta argentiniană *Uruguay* salvând expediția suedeză naufragiată în Antarctica, Insula Paulet), ca răspuns la invitația pe care Dr. Florica Topârceanu a primit-o, la data de 25 octombrie 2019, din partea Președintelui Academiei Antarctice din Argentina, Contraamiral de Flotilă Marcelo Tarapow, de a participa la ceremonia organizată în Buenos Aires la bordul Corvetei ARA *Uruguay* cu ocazia celebrării operațiunii de salvare a Expediției Antarctice Suedeze și a echipajului navei *Antarctic* de către Corveta *Uruguay*, navă a marinei argentinieni aflată atunci sub comanda locotenentului Navio Julian Irizar.

Tabloul (ulei pe pânză, 45 cm x 80 cm), a cărui fotografie este atașată, urmează a fi predat domnului Tarapow. Reamintim că prin sprijinul său s-a realizat expediția română RONARE 2017 în Antarctica.

Primind cu mare bucurie și emoție fotografia tabloului, domnul Marcelo Tarapow ne-a informat că în discursul pe care l-a ținut în cadrul ceremoniei din 8 noiembrie a.c., în calitatea sa de Președinte al Academiei Antarctice din Argentina, a menționat expediția BELGICA al cărei naturalist a fost Emil Racoviță, precum și interesele și oportunitățile celor două țări, Argentina și România, de a lucra împreună în viitor. De asemenea, ne-a furnizat cu amabilitate articolul din presa argentiniană care a relatat evenimentul (al cărui text vi-l prezentăm atașat, tradus în limba română) și o serie de fotografii din timpul ceremoniei, expuse de noi mai jos (Foto 1 și Foto 2).

Foto 1. Secvență din timpul ceremoniei care a avut loc la bordul Corvetei *Uruguay*, navă muzeu, la 8 noiembrie 2019, ora 17:30.

Foto 2. Contraaamiralul de Flotilă Marcelo Tarapow, în uniformă, în timpul ceremoniei.

https://www.clarin.com/sociedad/rescate-historico-homenajes-116-anos-salvataje-expedicion-sueca-antartida_0_kc1o6Tam.html

Timpul scurt dintre 25 octombrie și data ceremoniei, 8 noiembrie a.c., în care s-a conceput și realizat tabloul, dar mai ales păstrarea caracterului de surpriză față de Argentina până în data de 8 noiembrie, când urma ca această inițiativă să fie făcută cunoscută, și dispunând de puține informații istorice, de arhivă, despre cum ar fi arătat zona naufragiului la momentul salvării din 1903, au determinat-o pe autoare să aleagă zona Insulei Paulet pentru transpunerea pe pânză a unei atmosfere cu conotație optimistă, concordantă cu bucuria îndeplinirii misiunii de salvare efectuată în Antarctica de Corveta *Uruguay*, acțiune la care, în interpretarea autoarei, participă și cerul cu lumina încrederii în reușită, și marea liniștită, și pinguinii prin salutul lor parcă dând Corvetei onorul. Pictorița Mariana Ioanițescu a fost atrasă de notorietatea Insulei Paulet, inclusă în traseele turistice actuale ale navelor de croazieră, nu doar pentru că reprezintă habitatul a peste 100.000 de perechi de pinguini, ci și pentru ceea ce, în zilele noastre, turiștii mai pot vedea ca vestigii ale adăpostului de piatră ridicat de suedezi în fața vitregiei mediului antarctic.

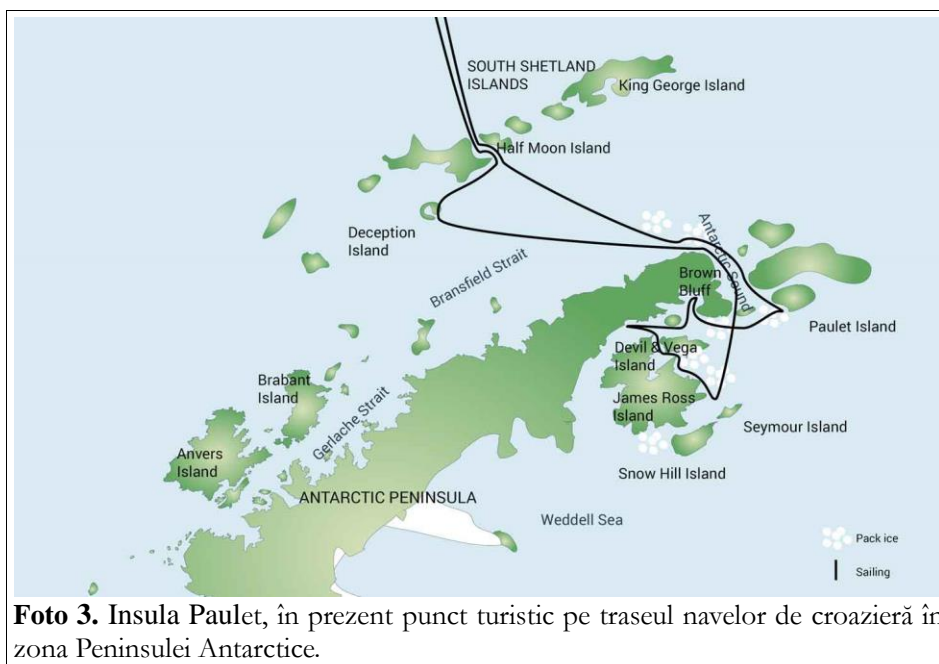

Foto 3. Insula Paulet, în prezent punct turistic pe traseul navelor de croazieră în zona Peninsulei Antarctice.

Foto 4. Pictorița Mariana Ioanițescu în atelierul său, lucrând la tabloul dedicat operațiunii de salvare efectuată în Antarctica de Corveta *Uruguay* în 1903.

Evenimentul din 8 noiembrie a.c. celebrat în Argentina la Buenos Aires, pe nava muzeu Corveta ARA *Uruguay*, ca și inițiativa noastră de realizare a unui tablou dedicat operațiunii de salvare efectuată în Antarctica de Corveta *Uruguay* în 1903, au creat oportunitatea atractivă de documentare asupra Insulei Paulet - un con de zgură, cu un diametru de 1,5 km, înalt de 353 m, cu un crater în vârf unde s-a format un mic lac cu apă dulce frecventat de pinguini, data ultimei erupții fiind necunoscută, estimându-se însă că ar fi avut loc acum 1.000 de ani. Lipsită de gheață sub efectul căldurii geotermale și cu solul puternic colorat în roz de excrementele pinguinilor, insula primește la țărm masele de gheață care plutesc pe apă, desprinse de pe insulele învecinate.

Foto 5. Corveta muzeu ARA *Uruguay*, acostată în Puerto Madero, Buenos Aires, Argentina (ARA: "Armada de la Republica Argentina", Marina Republicii Argentina).

Securitatea și operațiunile în Antarctica (*Safety and Operations in Antarctica*) reprezintă un subiect aflat anual pe agenda Reuniunilor Consultative ale Tratatului asupra Antarcticii (ATCM). În acest context, considerăm că un scurt istoric al salvării Expediției Antarctice Suedeze de către Corveta argentiniană *Uruguay* în 1903 este edificator pentru perceperea mesajului tabloului și înțelegerea semnificației acestei operațiuni de salvare în istoria Antarcticii.

În 1901, nava *Antarctic*, care avea la bord atât pe membrii primei Expediții Antarctice Suedeze condusă de Dr. Otto Nordenskjöld, geolog, cât și pe locotenentul argentinian José María Sobral, în vîrstă de 21 de ani, a debarcat pe Insula Snow Hill, conform planului, un număr de 6 membri ai expediției, între care și pe Sobral, pentru a efectua diferite tipuri de studii științifice pe timpul unei ierni antarctice urmînd să-i preia în vara următoare. Grupul a fost nevoit să rămână și a doua iarnă în Antarctica deoarece, între timp, nava *Antarctic* s-a scufundat zdrobită de ghețuri în dreptul Insulei Paulet, iar cei 22 de naufragiați au petrecut iarna pe această insulă într-o colibă precară pe care au construit-o din piatră.

Întrucât în aprilie 1903, expediția nu a revenit la Buenos Aires așa cum era de așteptat, s-a format o Comisie de salvare care a selectat o navă a Marinei Republicii Argentina cu caracteristicile necesare pentru a naviga prin gheață. Corveta ARA *Uruguay* a fost consolidată, izolată și echipată pentru condiții severe, iar la comanda misiunii corvetei a fost desemnat Julian Irizar. În noiembrie 1903, Corveta *Uruguay* a ajuns în Peninsula Antarctică. Navigînd pe ruta pe care Larsen, căpitanul navei *Antarctic*, o raportase înainte ca expediția să fi naufragiat, Irizar i-a salvat pe Sobral, Nordenskjöld și pe toți ceilalți.

Aproximativ o lună mai târziu, o mulțime entuziasmată a salutat întoarcerea Corvetei *Uruguay* în Buenos Aires. Salvatorii și expediționarii au fost primiți cu onoruri ca adevărați eroi, iar de atunci Argentina s-a stabilit definitiv în Antarctica, 1904 fiind anul când steagul argentinian a fost arborat pentru prima dată în mod oficial pe pămîntul Antarctic.

După ce l-a ajutat pe Nordenskjöld în studiile sale geologice în cele două ierni petrecute pe Insula Snow Hill, Sobral a devenit pasionat de această ramură a științei și a renunțat la marină. A plecat în Suedia, unde a studiat la Universitatea din Uppsala devenind primul geolog argentinian licențiat.

*

* *

Această activitate va fi comunicată la Tratatul asupra Antarcticii Grupului Intersesional pentru E&O al ATCM 2019-2020 de către Punctul Național de Contact pentru E&O, C.S.II Mihaela Cotta.
